

**Hierna volgend
artikel is
afkomstig uit:**

**Doelstelling van
'De Levende Natuur'**

Het informeren over ontwikkelingen in onderzoek, beheer en beleid op het gebied van natuurbehoud en natuurbeheer, die van belang zijn voor Nederland en België. De artikelen zijn vooral gebaseerd op eigen ecologisch onderzoek, ervaring of waarneming van de auteurs.

De Levende Natuur verschijnt 6x per jaar, waaronder tenminste één themanummer.

***U kunt zich abonneren
via onze website:***

[www.delevendenatuur.nl/
lezersservice.php](http://www.delevendenatuur.nl/lezersservice.php)

***of deze bon opsturen
naar:***

Abonnementenadministratie
De Levende Natuur
Antwoordnummer 7086
3700 TB Zeist

Tel. 085 0407400
klantenservice@virtumedia.nl

De Levende Natuur

JA

**ik wil graag een abonnement
op De Levende Natuur**

naam: _____

adres: _____

postcode: _____

woonplaats: _____

telefoon: _____

e-mail: _____

Ik machtig De Levende Natuur om het abonnementsgeld

af te schrijven van rekening:

bank/giro: _____

naam: _____

plaats: _____

datum: _____ handtekening: _____

Graag aankruisen:

- ☐ **proefabonnement** – € 13,- (drie nummers)
- ☐ **particulier** – € 38,- (NL + B) – overige landen € 45,-
- ☐ **instelling/bedrijf** – € 60,-
- ☐ **student/promovendus** – € 13,50*

* (max. vier jaar; graag kopie college- of PhD kaart bijvoegen)

Na vier jaar gaat dit abonnement automatisch over in een regulier abonnement.

De prijsontwikkeling kan het stichtingsbestuur dwingen de tarieven aan te passen. Tevens bent u gerechtigd om uw bank opdracht te geven het bedrag binnen 30 dagen terug te boeken.

Landschap Overijssel

Mosbeek duurzaam verondiepen

In Noordoost-Twente, op de westflank van de Ootmarsumse stuwwal, ligt het brongebied van de Mosbeek dat deel uitmaakt van het Natura 2000-gebied Springendal – Dal van de Mosbeek. Langs de beek, maar vooral in het 2 ha grote brongebiedje, ligt een mozaïek van vochtige alluviale bossen, vochtige heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden, kalkmoeras, overgangs- en trilvenen en pioniersvegetaties van snavelbiezen. Het is een nationale natuurparel met zeer bijzondere planten.

Helaas werd met behulp van onze vegetatiemonitoring verzuring vastgesteld. Harm Smeenge (De Bosgroepen) stelde vast dat door terugschrijdende erosie de slenken en beek van onder naar boven toe waren uitgesleten. Hierdoor neemt de toevoer van basenrijk grondwater in de wortelzone af. Omdat het beekje en slenkjes (10 tot 50 cm breed) soms wel 60 cm ten opzichte van het maaiveld was ingesleten, mineraliseerde het veen in het bronbos en liggen nu zelfs de wortelhalzen van elzen boven het maaiveld.

In het Natuurbeheerplan staat dat de Mosbeek verondiept moet worden, te beginnen bij de bron. Hoe doet je dat? Landschap Overijssel heeft de hulp ingeschakeld van De Bosgroepen en Waterschap Vechtstromen. Bij soortgelijke beekherstelprojecten met veel verval, zagen we elders dat harde drempels na verloop van tijd toch ondermijnd worden en het water er omheen of

Bronbos van de Mosbeek na de verondieping,
15 juni 2019 (foto: Mark Zekhuis)

onderdoor gaat. We hebben gezamenlijk besloten (en zelfs uitgerekend) dat het beter is om lange, half doorlaatbare drempels aan te leggen. Op basis van de stroomsnelheden is berekend welk korrelgrootte van zand en grind precies nodig was. Deze techniek is niet eerder toegepast bij beekherstelprojecten. De beek is in de winter van 2018-2019 grotendeels gevuld met zand en fijn grind uit de stuwwal van Uelsen en de drempels zijn gemaakt van grof grind. Daarna is handmatig (en later met zandsuppletie) een laagje grof zand over de bodem verspreid. Op de oevers, bij de onzichtbare drempels, is ook grof grind aangebracht om omleidingen van het water te voorkomen. Dit allemaal is zeer zorgvuldig uitgevoerd om bestaande natuurwaarden (zoals unieke macrofauna) te behouden. Op dit moment is er nog geen nieuwe erosie vastgesteld, ook niet na een aantal flinke najaarsbuien.

Het is nu nog te vroeg om het een succes te noemen, maar we kunnen al wel concluderen dat het afgelopen jaar het broekbos natter is geworden en de beekoeverlibel nog steeds aanwezig is. En beheerder Rick Staudt heeft de eerste plukken paarbladig goudveil gevonden.

Kijk voor meer informatie en een filmpje van de uitgevoerde maatregelen op: www.landschapoverijssel.nl/dalvandemosbeek

Mark Zekhuis, Seniorecoloog Landschap Overijssel

It Fryske Gea

Weer openheid op de Schaopedobbe

It Fryske Gea is de trotse eigenaar van de Schaopedobbe bij Elsloo (ruim 100 ha). Maar weinig mensen weten dat dit prachtige heideterreintje hoort bij het Europees beschermde Natura 2000-gebied het Drents-Friese Wold. De aanwezigheid van zeldzame stuifzandheides en hele schrale graslandjes is daarvoor een belangrijke reden. Dit gebied is bovendien het leefgebied van vele bedreigde soorten, zoals boomleeuwerik, nachtzwaluw, heideblauwtje, liggende vleugeltjesbloem, valkruid en blauwe knoop.

Van oorsprong maakte de Schaopedobbe – net als Kale Duinen – deel uit van een grootschalig open landschap waar de wind vrij spel had. In de vorige eeuw werden grote delen van dit landschap echter bebost om het stuifzand vast te leggen. Daarmee nam het areaal stuifzand(heide) dus heel snel af en verdwenen ook de soorten die daar thuishoorden. De stukjes die nu nog reesteren, stuiven niet meer en raken gaandeweg meer begroeid. De stikstofdepositie versnelt dit proces enorm. It Fryske Gea heeft daarom de noodklok geluid én een plan gemaakt. Wij willen proberen deze laatste restanten stuifzand-

Zandblauwtje op de Schaopedobbe
(foto: Dico de Klein)

heide, schraalgraslandjes en bijbehorende soorten te behouden voor de toekomst door de openheid op de Schaopedobbe weer te herstellen, verschillende stukjes heide te verbinden en de bodemkwaliteit van de schraalgraslandjes te verbeteren. De ideeën zijn goed ontvangen en recent hebben wij te horen gekregen dat de overheid de maatregelen betaalt uit de subsidieregeling Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL).

Op moment van schrijven (januari) zijn we al begonnen met de kapwerkzaamheden, zodat we ruim voor het broedseizoen klaar zijn. De

komende weken gaan we het vrijkomende hout snel zorgvuldig afvoeren. Veel stobbes op de heide blijven staan, omdat insecten en reptielen zich hier kunnen opwarmen en vogels er kunnen broeden. Naar verwachting ziet de Schaopedobbe er in het voorjaar weer bijna net zo uit als halverwege de vorige eeuw en zullen de genoemde zeldzame en bedreigde soorten daarvan profiteren.

Sytske Rintjema, Specialist Natuurkwaliteit en Beheer It Fryske Gea